

Nieuwe syllabi aangepast

Jan van Miert is clustermanager maatschappijvakken havo/vwo bij het CvTE.

In 2017 startte een commissie met de samenstelling van nieuwe syllabi voor de eindexamens geschiedenis op havo en vwo. Opdracht van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) was om de bestaande historische contexten tegen het licht te houden en zo nodig te wijzigen of te vervangen. Daarbij vormde het examenprogramma met de tijdvakken en kenmerkende aspecten als kader. De syllabuscommissie bestond uit een groep docenten, deels afgevaardigd door de VGN, vertegenwoordigers van Cito en SLO en werd voorgezeten door lector/vakdidacticus Hanneke Tuithof.

Het CvTE-rapport *Meer en minder tegelijk. Adviezen van docenten voor 'groot onderhoud' aan de syllabus geschiedenis havo/vwo* (2016) moest een uitgangspunt voor de commissie zijn, aangevuld met op andere wijze verzamelde ervaringen van docenten en leerlingen. De belangrijkste vertrekpunten waren:

- de wens om het verschil tussen de examens havo en vwo, en daarmee ook de contexten, zichtbaar te vergroten;
- de wens om meer contemporaine geschiedenis in de syllabus een plek te geven;
- de wens om aandacht te besteden aan niet-westerse geschiedenis;
- de wens om historische contexten te construeren waarin een langer uitgesponnen ontwikkeling (door de tijdvakken heen) centraal staat.

De syllabuscommissie heeft enige maanden intensief gelezen, geschreven en overleg gevoerd. Tussentijds werden ook experts gevraagd een voorzet voor teksten te doen. Uiteindelijk kwam de commissie tot zeven nieuwe of herziene

contexten. Deze zullen de basis vormen voor het centraal examen geschiedenis vanaf 2021 (havo) en 2022 (vwo).

Deze contexten zijn:

Havo

Het Britse rijk 1620–1900

Duitsland in Europa 1918–1991

Nederland 1948–2008

Vwo

Steden en burgers in de Lage Landen 1050–1650

Verlichting 1650–1900

China 1842–2001

Duitsland in Europa 1918–1991

Voor beide syllabi hebben we in februari van dit jaar een veldraadpleging gehouden. Maar liefst 150 docenten reageerden. De belangrijkste uitkomsten van de raadpleging waren:

- Beide conceptsyllabi zijn duidelijk wat vorm betreft en doen inhoudelijk recht aan het examenprogramma. Ze voldoen als hulpmiddel voor docenten om hun leerlingen voor te bereiden op het centraal examen;
- Voor havo vindt een meerderheid van de respondenten (64 procent) het niveau van de historische contexten goed en soms gemakkelijk. Een flinke minderheid (36 procent) geeft echter 'te moeilijk' als beoordeling. Ook vindt een forse minderheid (41 procent) de lesstof van de contexten te omvangrijk;
- Voor vwo zijn docenten in overgrote meerderheid (81 procent) positief over het niveau van de contexten. Wat betreft omvang van de stof is het merendeel van de docenten positief. Een minderheid (30 procent) beoordeelt deze echter als te omvangrijk;

- Docenten gaven een grote variëteit aan inhoudelijke opmerkingen; een aantal daarvan is verwerkt in de definitieve tekst van de syllabus.
- Het merendeel van de docenten gaf aan zich deze nieuwe contexten op tijd eigen te kunnen maken om erover les te geven. Een deel (18 procent) van de docenten achtte zich hiertoe niet in staat.

Deze uitkomsten van de veldraadpleging zijn uitgebreid besproken door de commissie en leidden tot inhoudelijke veranderingen aan de syllabi. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Van enkele contexten is de structuur verbeterd door nieuwe formuleringen voor de leidende vragen of een betere aansluiting van de tekst bij de leidende vragen;
- Bij havo is op diverse plaatsen in de syllabus geschrapt om tegemoet te komen aan de docenten die het niveau van de contexten als te hoog en de hoeveelheid stof als te omvangrijk beoordeelden. Met name de context ‘het Britse rijk’ is kleiner van omvang geworden door in elke deelcontext gericht één regio aan bod te laten komen in plaats van meerdere regio’s.
- Het uitgangspunt was (en daar is eerder ook zo in *Kleio* over gecommuniceerd) dat de context ‘Duitsland in Europa’ dezelfde inhoud zou hebben voor havo én vwo. Hier is de commissie op teruggekomen. In de tekst voor havo zijn enkele passages geschrapt in deelcontext 2 en 3. In de syllabus vwo is aangegeven welke passages *niet* voorkomen bij havo maar wél CE-stof zijn voor vwo.
- Voor vwo is de context ‘Steden en burgers in de Lage Landen 1050–1650’ gewijzigd door de leidende vragen aan te passen en de tekst in te korten. In de context ‘Verlichting 1650-1900’ is een aantal voorbeelden vervallen. Op deze manier verwacht de commissie tegemoet te kunnen komen aan de groep docenten die zich kritisch

toonde over de omvang van de contexten.

- Een deel van de docenten gaf aan het moeilijk te vinden om zich de nieuwe contexten tijdig eigen te maken. De syllabuscommissie verwacht hieraan tegemoet te komen door de inperking van enkele historische contexten. Verder is in de syllabus voor de nieuwe contexten een berede-nerde literatuurverwijzing als bijlage opgenomen. Bovendien richten diverse universiteiten hun nascholingsaanbod voor geschiedenis op de nieuwe contexten in de syllabi. Langs de weg van nascholing of het lezen van vakliteratuur moet het voor docenten mogelijk zijn om zich in de komende twee schooljaren voor te bereiden op het nieuwe programma.

De nieuwe contexten worden voor het eerst geëxamineerd in 2021 (havo) en 2022 (vwo). De PTA’s van de leerlingen die in augustus 2019 starten dienen hierop te worden aangepast. SLO komt dit schooljaar met nieuwe handreikingen voor het maken van PTA’s voor beide stromen. CvTE en Cito zullen oefenexamenvragen bij de nieuwe contexten ontwikkelen. Deze komen in de loop van 2020 beschikbaar.

Een verantwoording van het werk van de syllabuscommissie is gepubliceerd in *Kleio* 1 (februari 2018). Deze verantwoording is geschreven vóór de veldraadpleging van februari/maart 2018. Zoals hierboven aangegeven heeft de veldraadpleging tot enkele wijzigingen in de syllabustekst geleid. De passage in dat artikel over de identieke inhoud van de context ‘Duitsland’ voor havo en vwo is daarmee niet langer actueel.

De syllabuscommissie en het CvTE verwachten dat met deze nieuwe syllabi de inhoud van de centrale examens beter aansluit bij de wensen die bij een grote meerderheid van docenten leven en gelegenheid geven aan boeiend en uitdagend geschiedenisonderwijs. ■

